

האלכימאים היא תערוכה משותפת לשלושת האמנים רותם תמיר, שחר פרדי כסלו ותומר ספיר. העבודות המוצגות בתערוכה בוחנות את הקשר בין מדע, פסיאודו מדע ואמנות פלסטית. זהו חיבור דינמי ורצוף שינויים הנע בין תפיסה וחשיבה מדעית לבין עשייה פרקטית, חיבור שהשפעתו ניכרת בתהליך העבודה וביצירה עצמה. שלושת האמנים חולקים יחד תשוקה, סקרנות ופליאה כלפי עולם החי והצומח. עבורם זהו מיקרוקוסמוס מרתק המשופע תצורות פיזיולוגיות ואורגניות, מינים שונים של תופעות פיזיקאליות ותהליכים כימיים המתקיימים בטבע.

הסטודיו של כל אחד מהאמנים מתפקד כמעבדת מחקר לכל דבר: תמיר שוקדת בתצפיות, ניסויים ובדיקות קפדניות, ואילו כסלו וספיר רואים בתהליך המחקרי כלי לבדיקת מצבים, נסיבות ותופעות המעניינות אותם. רותם תמיר רואה באובייקט האמנותי ניסוי מדעי לכל דבר וכך היא הופכת את הזמן לפרמטר מרכזי ביצירתה. התוצאה אם כן היא אובייקט הנתון במתח תמידי בתוך קונטקסט של זמן, מרחב ותנאים פיזיולוגיים מסוימים, לכן הוא חשוף לשינויים הדרגתיים – הן מבחינה חומרית והן מבחינה צורנית. שינויים אלו מבטלים את המשמעות ה'אוניברסאלית' של האובייקט ומטעינים אותו במשמעות חדשה המושפעת מההיסטוריה הפרטית של האמנית. תמיר מציגה שתי עבודות שנעשו במיוחד לתערוכה; גם זו ספינה ריקה מציג דגם מוקטן של אניית קליפר בת המאה ה-17 צפה בתוך בלון לטקס. באמצעות מתקן ואקום שנבנה במיוחד לפעולה זו, תמיר מחדירה את דגם האנייה לתוך הבלון בתהליך איטי ועדין, תוך כדי ניפוח ומילוי הבלון באוויר ומים. סכנת התפוצצות מתמדת רובצת על העבודה, כניסוי מעבדתי בו התוצאה הסופית אינה ידועה מראש. פעולה פולשנית זו מותחת את הגבולות והיא מטאפורה לתהליך של מעבר ושינוי המאפשר גילויים חדשים, מפתיעים ומרגשים. בעבודה זו יש סתירה בין המדעי, הקר והמחושב לבין הנשי, האינטימי והנוגע ללב המאפיין את עבודותיה של תמיר. בעבודה לאהוד מוצגים לראווה בוויטרינה זכוכית מספר רב של מטוסים מקיפולי נייר שנעשו על פי מדריך אוריגאמי לבניית מטוסי נייר משנות השבעים *Flying Origami- From pure fun to true science*. המדריך משלב טכניקה עמלנית של אוריגאמי עם חוקי תעופה פיזיקאליים ומאפשר למטוסים במגוון צורות לעוף בזכות מיקום נכון של מרכז הכובד. רצונה הבלתי נשלט של תמיר לחקור את "הריבוי" על מנת להבין את האפשרויות המקסימאליות הגלומות בחומר ניכרת בעבודה זו. עבודותיה של תמיר מתכתבות באופן מודע עם תרבות הפנאי גברית, מעין מלאכת בנים, הנעדרת כמעט מההוויה הישראלית המקומית.

תומר ספיר מנסה להתחקות אחר נוסחה פסיאודו כימית-מדעית המשלבת בו זמנית בין יסודות ביולוגים וחומרים כימיים. נוסחה זו משמשת אותו כמצע מטפורי-ממשי עליו הוא בונה נרטיב אישי

מרוכב ובאמצעותו חותר לערער על דיכטומיות תרבותיות שכיחות כמו טבע ותרבות, טוב ורע, זכר ונקבה, חיים ומוות. ספיר מציג בתערוכה את חרקה (חרק ממין נקבה) (2006) וארבעה אובייקטים אוטונומיים מתוך הפרויקט המתמשך מחקר לקראת האינדקס הקריפטו-טקסידרמי המלא (2010). אלו הם אובייקטים ספק אורגאניים ספק מלאכותיים, הנראים כמוטציות מעבדתיות, מעין שרידים ארכיאולוגיים המתעתעים בצופה ולא מסגירים את המקור האותנטי והראשוני שלהם. מניפולציה פיזולית צורנית מופעלת באופן משתנה על חומרים מהם מורכבים האובייקטים, בדומה למקרה של הקוריסה בקבוקית, צמח אורגאני בעל פעולה ביומכנית של התפשטות. אמנם עבודותיו מתמקדות במצבי ביניים אך משקל הכובד נוטה לרגע הקריטי והדחוס כפי שאפשר לראות בצנצנת פלסטיק בתוכה מונח אבוקדו המוחזק בה מספר חודשים. זוהי עבודה אקטיבית בה מומנט ההשתנות דומיננטי – והרגע לפני התפוצצות ממש. עבודותיו מציגות מצבים קיצוניים המתקיימים באזור דמדומים מתוח, כאילו בכל רגע נתון עשוי לפרוץ מתחת לפני השטח נחשול של אלימות, ניכור, זרות ורוע.

יותר מאשר התחקות 'יבשה' אחרי תהליך מדעי-פורמאלי או פסיאודו-מדעי, שחר פרדי-כסלו מחפש ליצור בעבודותיו אווירה ואשליה מדעית. ברגעים מסוימים נדמה שעבודותיו הועתקו מסט קולנועי הוליוודי המתאפיין באסתטיקה תיאטרלית, ספקטקל גדול מהחיים. בתוך אווירה רווית מסתורין וחושניות מעורבת בחד, כסלו חוקר ביצירתו את השיבושים בטבע מתוך רצון להתרחק מהבנאלי והיומיומי ולתת ייצוג לתופעות יוצאות דופן, חריגות ומרגשות. כסלו לא מסתפק רק בזה ויוצר בעצמו הכלאות אורגניות של אורגניזם מרדי-מייד ומפיח בהם חיים. הוא בורא תחת ידיו יצורים יפייים ודוחים, חסרי תכלית או הגיון פנימי כלשהו. בעבודתו הרכיכה הקרחת שנעשתה במיוחד לתערוכה, כסלו מציב בתוך מבנה גיאומטרי גדול מימדים המורכב ממערך גדול של יחידות מודולאריות, צדפה אורגנית המונחת בתוך בריכת מים שחורים עכורים ודוממים. בתוך הצדפה רובץ מעין אורגניזם חי בעל צורה אמורפית ולו דופק ותנועה. זהו אורגניזם חושני בעל מרקם רך וצבעוני המפתה ודוחה את הצופה בעת ובעונה אחת. מיקומה של הצדפה בתוך מערך גיאומטרי המדמה אתר פולחן עתידי, מעלה קונוטציות של סגידה והערצה לאובייקט קמאי בעל משמעויות עתיקות ומחזק את ההנגדה שבין ההומוריסטי והיפה ביצירתו של כסלו. הרכיכה הקרחת תפסה את מקומה של הפנינה היפה ויקרת הערך כמעין טפיל המאיים להשתלט. בעבודת הוידאו המלכה האפריקאית, מתמקד כסלו בתיודם של שני מלפפוני ים כתצפית מדעית המנסה להתחקות אחר התנהלותם של יצורים ימיים אלו, אך בפועל, המוזיקה המסתורית והתאורה הכחלחלה מפרים תפיסה מחקרית זו ומרמזים על סט קולנועי רווי מסתורין המעורר ציפייה להתרחשות עתידית מפתיעה.

הלך הרוח המאפיין את היצירות המוצגות בתערוכה דומה לזה של האלכימאים בני העת העתיקה. המחקר שלהם התקיים במרחב ביניים שבו הגבולות בין המדעי והמיסטי היטשטשו לגמרי. ניסיון קדחתני, אובססיבי ובלתי מתפשר להפוך מתכות נחותות למתכות יקרות ערך כמו כסף וזהב, מזכירה במידה רבה את עבודתם של שלושת האמנים העושים שימוש בכלים ובתפיסה שנעה בין המדעי לבין הפסיאודו מדעי כדי ליצור מציאות אלטרנטיבית בה קיים רפרטואר אמנותי מופרך ומלא סתירות פנימיות, רווי מתח, הומור ומסתורין שבה לפעמים המציאות עולה על כל דמיון.

